

ซาร์โค แคปซูลการุณยฆาต : มุมมองในทางพระพุทธศาสนา

Sarco, Euthanasia Capsule: A Buddhist Perspectives

ยุรธร จีนา

Yurathorn Jeena

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Chiang Mai Campus

Corresponding Author Email: Yurathorn27@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดการกระทำการุณยฆาตโดยใช้แคปซูลซาร์โค ในมุมมองของพระพุทธศาสนาตามจริยธรรม การเกิดขึ้นของนวัตกรรมเทคโนโลยี แคปซูลการุณยฆาต ที่ชื่อ ซาร์โค ซึ่งผ่านการรับรองทางกฎหมายจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ถือเป็นความท้าทายในเรื่องของจริยศาสตร์ที่ต้องหาเหตุผลมาอธิบายถึงสิทธิในการตัดสินใจเพื่อจบชีวิตของตนเอง เพราะไม่สามารถที่จะทนอยู่มีชีวิต อันเนื่องมาจากสภาพความเป็นทุกข์ทั้งทางร่างกายที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บที่ไม่มีวันรักษาให้หายขาด หรือโรคทางจิตใจที่ไม่สามารถยอมรับการมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ โดยในมุมมองของพระพุทธศาสนาต่อการุณยฆาต ไม่ว่าจะทางตรง หรือทางอ้อม ถือว่า ซาร์โค อาจไม่ผิดศีลในข้อปาณาติบาตเพราะไม่ได้ฆ่าผู้อื่น แต่อาจผิดธรรมคือทำให้จิตใจเศร้าหมอง ประเด็นเรื่องกรรมหรือกฎแห่งกรรม การทำการุณยฆาตเหมือนเป็นการไปแทรกแซงผลของกรรมที่กำลังให้ผลกับบุคคลผู้นั้น ด้วยเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงคัดค้านในเรื่องของการุณยฆาต ดังนั้น ซาร์โค แคปซูลการุณยฆาต จึงเป็นนวัตกรรมวิทยาการสมัยใหม่ที่อาจไม่สอดคล้องกับหลักจริยธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำสำคัญ: แคปซูลการุณยฆาต, มุมมองพระพุทธศาสนา, การฆ่าตัวตาย

Abstract

This article aimed to present a concept of euthanasia using Sacro capsule in a Buddhist perspective according to ethical rules of Buddhism. The

occurrence of technology innovation, Sacro euthanasia capsule that passed a legal review in Switzerland is an ethical challenge in finding reasons to describe the right to decision-making in requests for ending one's life as a person is unable to go on living due to physical suffering caused by incurable diseases or mental diseases. According to a Buddhist perspective towards euthanasia, direct or indirect approaches, euthanasia violates the first precept, namely, the precept to refrain from destroying living beings, prohibits killing, hurting and torturing, Sarco may not have violated the precept of killing because he did not kill anyone, but he may have violated the Dhamma by making the mind depressed. or the law of action in Buddhism. Euthanasia is considered the intervention of the consequences of people's actions. In this regard, Buddhism opposes euthanasia. Consequently, Sacro euthanasia capsule is modern science that is not compliant with ethical rules of Buddhism.

Keywords: Sarco, Euthanasia Capsule, Buddhist Perspectives, Suicide

บทนำ

พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการเกิดมาเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของชีวิต เพราะการเกิดเป็นมนุษย์นั้นเป็นได้ยากยิ่ง ดังพุทธภาษิตที่ว่า “กิญโณ มนุสฺสปฏิลาโห แปลว่า การได้อัตภาพความเป็นมนุษย์ (เกิดขึ้น) ยากที่สุด” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 182: 216) แม้แต่เทพเทวดาบนสวรรค์ต่างก็มุ่งหวังที่จะลงมาเกิดเป็นมนุษย์ ดังพุทธดำรัสที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย ความเป็นมนุษย์นี้แล นับว่าเป็นการไปสู่สุคติของเทวดาทั้งหลาย” (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 25 ข้อ 83: 447-448) เหตุเพราะการเกิดเป็นมนุษย์นั้นสามารถที่จะเลือกประกอบคุณงามความดี ประกอบกุศลธรรม “เมื่อเทวดาองค์ใดจะจุติ เพื่อเทวดาจะพากันอวยพรให้ไปสู่สุคติคือไปเกิดในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย” (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต, 2559 : 953) จวบจนในยุคสมัยแห่งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีในปัจจุบันที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการที่มีอย่างไม่สิ้นสุด กำลังทำลายต่อภพแห่งชีวิต ทั้งเรื่องการเกิดที่สามารถเลือกได้ว่าแม่ต้องการให้ลูกเกิดวันใด การผสมเทียมเด็กหลอดแก้ว การโคลนนิ่งมนุษย์ การชะลอความแก่ การเจ็บป่วย ที่ถูกพยายามกำจัดโดยทางการแพทย์สมัยใหม่ แม้แต่ความตาย

ก็ยิ่งสูญเสียความศักดิ์สิทธิ์เพราะเราต้องพยายามยึดลมหายใจสุดท้ายให้นานที่สุด (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์, 2548 : 2) “ความตาย” เป็นสัจธรรมของชีวิตที่มนุษย์ทุกคนไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ พระพุทธศาสนาถือว่าการตายมีสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่า คือ สภาวะจิตขณะที่กำลังจะตาย พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ได้กล่าวว่า พระพุทธศาสนาการตายที่ดีคือการมีสติ ไม่หลงขณะตาย ดังบาลีว่า “อสมมุพโท กาลัง กโรติ” มีจิตไม่ฟั่นเฟือน ไม่เศร้าหมอง ไม่ขุ่นมัว จิตใจผ่องใส นึกแต่สิ่งที่ดี และพระพุทธศาสนาถือว่ามีโอกาสบรรลुरुธรรมแม้ถึงวาระสุดท้ายของชีวิต เรียกว่า ชีวิตตตสมสุติ คือ การดับจิตไปพร้อมกับการบรรลुरुธรรม (สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2541 : 12)

แนวคิดสิทธิในการตาย เป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นจากประเทศตะวันตก ที่ถือว่ามนุษย์มีสิทธิที่จะตัดสินใจในการจบชีวิตของตนเอง ซึ่งเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคลสูง และเห็นว่าสิทธิในชีวิตของบุคคลที่จะตัดสินใจว่าจะมีชีวิตอยู่หรือเลือกที่จะจบชีวิตเพื่อให้พ้นจากความทุกข์ทรมานทั้งทางกายทางใจ เกิดการตื่นตัวในเรื่องสิทธิการตายเป็นรากฐานสำคัญที่จะนำไปสู่เรื่องการกระทำการุณยฆาต โดยมี 10 ประเทศในโลกที่มีกฎหมายรองรับการทำการุณยฆาตซึ่งมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป และแผ่ขยายเข้ามามีอิทธิพลแผ่ขยายมาถึงสังคมไทย คำว่า “การุณยฆาต” หรือ Euthanasia มาจากรากศัพท์ภาษากรีก คือ eu ซึ่งหมายถึง good และ thanatos หมายถึง death รวมแปลว่า การตายอย่างสงบ หรือตายดี (good death) เป็นการพิจารณาถึงการกระทำที่บุคคลถูกฆ่าโดยเจตนาหรือถูกอนุญาตให้ตาย (แม้ศีลธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย, 2563 : 49) สำหรับประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายรับรองเรื่องการทำการุณยฆาต แต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2550 ซึ่งถือได้ว่าเป็นประเด็นการถกเถียงสำคัญในด้านเหตุผลทางจริยธรรม มีการโต้แย้งถกเถียงทางสังคมถึงความเหมาะสมในความพยายามทางกฎหมายว่าด้วยสิทธิการตาย (พระมหาสุภาวิชญ์ ปภสฺสโร, 2564 : 42) “ซาร์โค Sarco แคปซูลการุณยฆาต” ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยผู้ที่ต้องการกระทำการุณยฆาตสามารถกดปุ่มเพื่อจากโลกนี้ไปอย่างสงบด้วยตนเอง พัฒนาโดยองค์กรสนับสนุนการตายโดยไม่แสวงหากำไร Exit International เพื่อเป็นอีกทางเลือกในการช่วยผู้ที่ต้องการจบชีวิตด้วยตนเอง (sanook, 2563: ออนไลน์) จึงเป็นสาเหตุที่นำมาซึ่งประเด็นการหาเหตุผลเพื่อโต้แย้งในเชิงจริยศาสตร์

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นของ ซาร์โค Sarco ดังกล่าว พระพุทธศาสนามีมุมมองในด้านหลักธรรมคำสอนต่อการุณยฆาต รวมทั้งสิทธิการตายของบุคคลอย่างไร? การตัดสินใจฆ่าตัวตายด้วยแคปซูล ซาร์โค (Sarco) ถือว่าเป็นปาณาติบาตหรือไม่? ซาร์โค (Sarco) จัดเป็นเครื่องมือในการประหารตามหลักปาณาติบาตหรือไม่? และการฆ่าตัวตายเป็นการขัดต่อหลักกรรมใน

พุทธศาสนาหรือไม่อย่างไร? เป็นสิ่งที่จะได้นำเสนอรายละเอียดดังต่อไปนี้ การุณยฆาต คืออะไร?

การุณยฆาต หรือ การฆ่าด้วยการเมตตากฎมา มาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2 คำคือ Euthanasia และ Marcy Killing นั้นให้ความหมายในแง่ไม่ดี เพราะมีคำว่า “Kill” รวมอยู่ด้วย ดังนั้น จึงนิยมใช้คำว่า Euthanasia กันมากกว่า โดยคำนี้มาจากคำภาษากรีกสองคำ คือ eu = will และ thanatos = death คือเป็นการกระทำที่มีเจตนาช่วยให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายด้วยความสงบ มี 2 ประเภท ได้แก่ 1.ประเภทตามเจตนา และ 2.ประเภทแบบอื่น ๆ การุณยฆาตเมื่อแยกตามประเภทตามเจตนา แล้วมี 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. การการุณยฆาตโดยสมัครใจ (Voluntary Euthanasia) หมายถึง สถานการณ์ที่เมื่อผู้ป่วยป่วยและทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผู้ป่วยมีความประสงค์ที่จะตาย โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือจากยาที่ผู้ป่วยสั่งเอง ซึ่งผู้ป่วยอาจขอให้ได้รับการจัดการด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งในช่วงเวลาที่เจ็บปวด หรือไม่สามารถแสดงความต้องการในช่วงเวลานั้นได้ (เจ็บปวดอย่างรุนแรง) การการุณยฆาตโดยสมัครใจนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1. การปล่อยให้ตายไปอย่างสงบ เรียกว่า Passive Voluntary หมายถึง ผู้ป่วยร้องขอเพื่อไม่ให้มีการรักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์ใด ๆ อีก

1.2 ผู้ป่วยอนุญาตให้ฆ่า เรียกว่า Active Voluntary หมายถึง ผู้ป่วยอนุญาตให้จบชีวิตตนเองได้เลย เช่น ผู้ป่วยร้องขอให้แพทย์ หรือ ผู้ที่ทำการรักษาให้ฉีดยาเพื่อให้ตนเองตายอย่างนี้เป็นต้น

2. การการุณยฆาตแบบไม่สมัครใจ (involuntary) หมายถึง ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าความตายเป็นสิ่งดีที่สุด สำหรับผู้ป่วยที่อยู่ในภาวะทุกข์ทรมานด้วยอาการเจ็บปวด แม้จะยังสติสัมปชัญญะ ผู้ป่วยไม่ได้แจ้งให้ทราบ หรือแสดงอาการใด ๆ ให้รู้ว่าเขาอยากจะทำให้ทำการุณยฆาต หรือ อยากมีชีวิตอยู่ แต่ผู้เกี่ยวข้องทนดูไม่ไหวจึงตัดสินใจแทน

3. การการุณยฆาตโดยผู้ป่วยอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะตัดสินใจได้ (Non-voluntary Euthanasia) หมายถึง กรณีที่ตัดสินใจจบชีวิตผู้ป่วยซึ่งไม่สามารถจะตัดสินใจด้วยตนเองได้ มี 2 ลักษณะ คือ

3.1 ไม่รักษาด้วยวิธีการทางการแพทย์ใด ๆ อีก เรียกว่า Passive non-voluntary คือ ปล่อยให้ ผู้ป่วยซึ่งไร้ความสามารถ เช่น อยู่ในอาการซันโคมา ไม่ตอบสนองต่อการรักษา ให้ตายไป เป็นต้น

3.2 ผู้ป่วยซึ่งไร้ความสามารถนั้น ถูกฆ่าเพื่อไม่ได้เกิดความเจ็บปวดต่อผู้ป่วยอีก ทั้งนี้โดยไม่สามารถพิสูจน์ได้แน่ชัดว่าผู้ป่วยร้องขอ เรียกว่า Active non-voluntary

จะเห็นว่าการการุณยฆาตในลักษณะที่ 1 นั้น ผู้ป่วยสมัครใจที่จะตาย โดยไม่ได้มีการขอร้อง ให้คนอื่นฆ่าตนเอง ส่วนการการุณยฆาตประเภทที่ 2 และ 3 นั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ตัดสินใจทำการุณยฆาตแทน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การการุณยฆาตจึงมีอยู่เพียง 2 ประเภท หลัก ๆ คือ 1) ผู้ป่วยอยู่ในภาวะที่สามารถตัดสินใจ มีสติสัมปชัญญะ มีความปรารถนาที่จะตัดสินใจที่จะตายด้วยตนเอง 2) ผู้ป่วยไม่อยู่ใน ภาวะที่สามารถตัดสินใจได้ ต้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ที่ตัดสินใจแทน โดยลักษณะของการุณยฆาตมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ

(1) การช่วยให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตายด้วยความสงบ เช่น การฉีดยาให้ ผู้ป่วย จบชีวิตลง

(2) ไม่ใช่เครื่องมือจากเทคโนโลยีการแพทย์ในการช่วยยืดชีวิต ปล่อยให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตายในที่สุด (พระครูอาทรกิจจาภิรักษ์และคณะ, 2561 : 421-434)

นอกจากนี้ยังอาจจำแนกการกระทำที่ทำให้ตายหรือวิชีฆาโดยการุณยฆาต 3 วิธี คือ

1) การุณยฆาตเชิงรับ (Passive Euthanasia) คือ การุณยฆาตที่กระทำโดยการตัดการรักษาให้แก่ผู้ป่วย ซึ่งวิธีนี้ได้รับการยอมรับมากที่สุด

2) การุณยฆาตเชิงรุก (Active Euthanasia) คือ การุณยฆาตที่กระทำโดยให้สารหรือวัตถุใด ๆ อันเร่งให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย

3) การุณยฆาตเชิงสงบ (Non-Aggressive Euthanasia) คือ การุณยฆาตที่กระทำโดยการหยุดให้ปัจจัยดำรงชีวิตแก่ผู้ป่วย (สถาบันเวชศาสตร์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข, 2557 : 9)

ซึ่งหากพิจารณาตามประเภทของการการุณยฆาตแล้ว ซาร์โก Sarco จึงเป็นการทำการุณยฆาตโดยผู้ป่วยมีสติสัมปชัญญะ สมัครใจที่จะจบชีวิตด้วยตนเอง และจัดเป็นการุณยฆาตในประเภทการุณยฆาตเชิงรุก (Active Euthanasia) เพราะอยู่ในแคปซูล แล้วปล่อยสารเพื่อให้ผู้ป่วยถึงแก่ความตาย หากแต่เป็นการการุณยฆาตด้วยตนเองไม่ได้ให้บุคคลอื่นกระทำ

แม้คำว่า “การุณยฆาต” จะยังไม่ได้มีความหมาย ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานฉบับล่าสุด ปี 2554 แต่มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้นิยามคำว่า “การุณยฆาต” ไว้ตามที่แตกต่างกันออกไป คำว่า “การุณยฆาต” เป็นคำภาษาบาลี ที่ประกอบด้วยสองคำ ได้แก่ คำว่า “การุณฺญ” หมายถึง ความกรุณา แปลว่า ความสงสารที่จะทำให้อื่นพ้นทุกข์ และ คำว่า “ฆาต” ที่แปลว่า การทำให้ตาย ดังนั้น ทั้งสองคำรวมกัน จึงมีความหมายว่า การทำให้ตายด้วยความกรุณา (ทองย้อย แสงสิริลภย์, 2565 : ออนไลน์) ซึ่งมีความหมายไปในทิศทางเดียวกันกับความหมายในภาษาอังกฤษ ที่ใช้คำว่า Euthanasia หมายถึงเป็นการจงใจทำให้ชีวิตสั้นที่สุดลง เพื่อหวังให้บุคคลนั้นรอดพ้นจากความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมาน (Kimberly Holland, 2019: ออนไลน์)

การรณยฆาต สิทธิการตายในมุมมองของกฎหมายและพระพุทธศาสนา

นักกฎหมายให้ความเห็นต่อคำว่า “สิทธิ” เป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเห็นว่า สิทธิ คือ “อำนาจที่กฎหมายให้แก่บุคคลในอันที่จะมีเจตจำนง” อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า “สิทธิ” คือ “ประโยชน์ที่กฎหมายคุ้มครองให้” สำหรับในประเทศไทย คำพิพากษาฎีกาที่ 124/2487 เห็นด้วยกับความหมายที่ 2 (ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช, 2549 : 133) เมื่อพิจารณาสิทธิในการตายของประเทศไทยระบุดังถึงลักษณะของกฎหมายอาญาที่มีความผิดต่อชีวิต เช่น มาตรา 288 ผู้ใดฆ่าผู้อื่น ต้องระวางโทษ ผู้ใดกระทำโดยประมาทและการกระทำนั้นเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ต้องระวางโทษ เป็นต้น จะเห็นว่ากฎหมายระบุดังกล่าวแต่ไม่กล่าวถึงการฆ่าตัวตาย จึงอาจพิจารณาว่าการฆ่าตัวตายนั้นไม่มีความผิดตามกฎหมายอาญาของไทย (ประพัฒน์พงศ์ สุคนธ์, 2529: 17) มีข้อมูลจากพจนานุกรมทางด้านกฎหมายว่า สิทธิในการตาย คือ สิทธิของบุคคลที่จะปฏิเสธการรักษาพยาบาลเพื่อต่อชีวิต เมื่อต้องเผชิญกับความเจ็บป่วยระยะสุดท้าย เช่น ขอหยุดใช้เครื่องช่วยหายใจ งดการให้อาหาร เป็นต้น ซึ่งในประเทศไทยมีการบัญญัติไว้เช่นกัน โดยปรากฏอยู่ในเอกสารวิชาการส่วนบุคคลของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เรื่องหลักสิทธิมนุษยชนกับสิทธิการตายในสังคมไทย โดยระบุไว้ตอนหนึ่งว่า “สิทธิในการตายเป็นองค์ประกอบสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ บนแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชน ในส่วนของเสรีภาพ ในการที่จะกำหนดวาระสุดท้ายของชีวิตตนเองให้จากไปอย่างสงบ บุคคลควรมีสิทธิที่จะเลือก ตายในบ้านของตนเอง ล้อมรอบไปด้วยคนในครอบครัว แทนที่จะต้องไปตายที่โรงพยาบาล ด้วยเหตุนี้ผู้ป่วยย่อมมีสิทธิที่จะปฏิเสธการรังชีวิตด้วยวิธีการรักษาทางการแพทย์หรือแม้กระทั่งการที่ผู้ป่วยนั้นจะร้องขอให้แพทย์จบชีวิตของตน เพราะทนต่อความเจ็บปวดต่อไปไม่ได้” สำหรับในเชิงการแพทย์ในพจนานุกรมทางการแพทย์ ระบุว่า สิทธิในการตาย คือ สิทธิของบุคคลในการปฏิเสธความช่วยเหลือทางการแพทย์เพื่อยืดอายุให้ยาวนานขึ้น เช่น การใช้เครื่องช่วยหายใจหรือการให้น้ำ และโภชนาการ หรือยารักษาโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเจ็บป่วยระยะสุดท้ายของชีวิต นอกจากนี้ดังที่ ธพิพัฒน์ วรพิพัฒนการกิจ ได้กล่าวว่า “สิทธิในการตาย” หมายถึง บุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอำนาจเต็มในชีวิตและร่างกายของตนเอง ที่สามารถตัดสินใจได้ว่า ต้องการตายอย่างเป็นอิสระ ไม่มีการถูกบังคับใด ๆ จากบุคคลอื่น เพื่อให้รอดพ้นจากความทุกข์ทรมานที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย ด้านความรู้สึก รวมทั้งจิตใจ หรืออยู่ในช่วงสุดท้ายของชีวิต โดยที่กระทำได้หลายวิธี ตลอดถึงการจำแนกการการรณยฆาตไว้หลายประเภท (ธพิพัฒน์ วรพิพัฒนการกิจ, 2563: 143-176) ในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่รับรองการทำการรณยฆาต ดังนั้นการทำการรณยฆาตจึงมีความแตกต่างจากการทำหนังสือแสดงเจตนา ตามพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 12 ที่เป็นการแสดงเจตนาของบุคคลเพื่อที่จะตัดสินใจกำหนดวิธีการดูแลรักษาของผู้ป่วยในวาระสุดท้ายของชีวิต เป็นการรับรองสิทธิของผู้ป่วยที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง ที่จะขอตายอย่าง

สงบตามธรรมชาติ ไม่ถูกรังด้วยเครื่องมือ เทคโนโลยีต่าง ๆ โดยมีบางประเทศที่มีกฎหมายนี้ เช่น เดนมาร์ก ฝรั่งเศส สิงคโปร์ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา เป็นต้น (พระมหาสุภวิชัย ปภสฺสโร, 2564: 42)

การุณยฆาต สิทธิการตายในมุมมองของพระพุทธศาสนา

ในมุมมองของพระพุทธศาสนา แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย ได้กล่าวถึงคำว่า “สิทธิ” ของบุคคล ประกอบด้วย สิทธิ 2 ประเภท คือ 1. สิทธิตามธรรมชาติปฐมภูมิ ถือเป็นสิทธิที่เป็นพื้นฐานที่สุดในพระพุทธศาสนา ถือว่าสิทธิในร่างกายและชีวิตเป็นสิทธิพื้นฐาน มนุษย์จึงเป็นเจ้าของร่างกายและชีวิตตน 2. สิทธิตามธรรมชาติหุตยภูมิ ได้แก่ เงินทอง ทรัพย์สิน ถือว่าเป็นสิทธิที่ถ่ายโอนได้ เช่น การให้ทาน เป็นต้น (แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย, 2563: 50) สิทธิในการตายในทัศนะของพระพุทธศาสนาอาจมีเหตุผลที่ซับซ้อน เพราะในทางหนึ่งพระพุทธศาสนาเห็นว่าการเกิดมาเป็นมนุษย์เป็นเรื่องที่ยาก ดังที่พระพุทธองค์ทรงเปรียบเทียบกับเต่าที่อยู่กลางทะเลมหาสมุทร นานที่ปีหนจะโผล่ขึ้นมาที่ผิวน้ำสักครั้ง การที่เต่าจะโผล่ขึ้นมา ตรงกลางห้วงที่ลอยเคว้งคว้างอยู่กลางมหาสมุทรเป็นเรื่องยากเพียงใด การได้เกิดมาเป็นมนุษย์ก็ยิ่งยากกว่านั้นอีกหลายเท่า (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่ม 19 ข้อ 1118: 631) ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลรักษาชีวิตของตนให้ดีที่สุด เพื่อที่จะมีโอกาสทำประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นให้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้พระพุทธศาสนาจึงจัดได้ว่าเป็นศาสนาที่เป็นแบบมนุษยนิยม แนวคิดของพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาอเทวนิยม จึงมีความเห็นเกี่ยวกับมนุษย์จึงแตกต่างออกจากศาสนาที่เป็นเทวนิยม โดยพระพุทธศาสนาเห็นว่ามนุษย์เป็นตัวของตัวเอง จะดีจะชั่วก็ เพราะตัวเอง ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเทพดาต่าง ๆ กล่าวคือ มนุษย์เป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงย่อมมีสิทธิในชีวิตของตนเอง สิทธิดังกล่าวแบ่งได้เป็น 2 ส่วนคือ (1) สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป และ (2) สิทธิที่จะปฏิเสธการรักษา หรือสิทธิที่จะตาย (สมภาร พรหมทา, 2535: 194) โดยแสดงเจตนาไม่ต้องการที่จะรับบริการการรักษาด้วยทางการแพทย์อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนั้น หากมนุษย์เจ็บป่วย จนไม่สามารถที่จะรักษาได้แล้ว บุคคลผู้นั้นก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธการรักษาจากแพทย์ โดยเปลี่ยนเป็นการเตรียมตัวตายอย่างสงบ ดีกว่าการให้แพทย์รักษาเพื่อให้มีชีวิตต่อไป ในทางตรงกันข้าม หากอาการป่วยในโรคร้ายไข้เจ็บนั้น ยังพอมีหนทางหรือวิธีการรักษาให้หายขาดได้ แต่กระบวนการรักษาอาจสร้างความทุกข์ทรมานให้กับผู้ป่วยบ้างตามสมควรกับวิธีการรักษา บุคคลผู้เจ็บป่วยนั้น ก็ควรยอมรับวิธีการรักษา เพื่อที่ตนเองจะได้มีโอกาสหายจากโรคร้าย กลับมาใช้ชีวิตเป็นปกติ และสามารถสร้างประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้ ดังนั้น มนุษย์มีสิทธิในชีวิตที่จะกำหนดได้ว่า ตนเองจะได้รับการรักษาอย่างไร หรือควรตายอย่างไร

การุณยฆาตและสิทธิการตายในมุมมองของศาสนาอื่น ๆ

ในทัศนะของศาสนาคริสต์ มีความเชื่อว่าทุกชีวิต เป็นสิ่งที่พระเจ้ามอบให้ และสอนให้มนุษย์ทุกคนจงรักในทุกชีวิต จงมอบความรักให้ทั้งตนเองและผู้อื่น ดังนั้นศาสนจักรจึงไม่ยอมรับและมีแนวคิดในการต่อต้านการการุณยฆาต เพราะการุณยฆาต หมายถึง การจงใจ การเจตนา ทำให้ผู้กำลังทุกข์ทรมานจากอาการหรือโรคร้ายที่รักษาไม่หายต้องถึงแก่ความตาย เป็นการกระทำโดยจงใจซึ่งทำให้จบชีวิตในทันทีทันใด การการุณยฆาต หรือ ปราณฆาต ดังกล่าวจึงเป็นการฝ่าฝืนพระบัญญัติของพระเจ้าเป็นเจ้า นอกจากนี้ในสภาสังคายนาวาติกันที่ 2 ได้กล่าวไว้ด้วยว่าการกระทำการุณยฆาต เป็นการฆาตกรรมแบบหนึ่ง ซึ่ง “ทำร้ายสังคมมนุษย์และหมิ่นประมาทเกียรติศักดิ์ของพระเจ้าอย่างร้ายแรง” ถือว่าเป็นฝ่าฝืนแนวทางหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ และ คริสเตียนส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการุณยฆาต โดยทั่วไปแล้วข้อโต้แย้งมักอิงจากความเชื่อที่ว่าชีวิตนั้นมาจากพระเจ้า และมนุษย์ถูกสร้างขึ้นตามรูปลักษณ์ของพระเจ้า ชีวิตเป็นของขวัญจากพระเจ้าชีวิตทุกชีวิตล้วนได้รับมาจากพระเจ้า การเกิดและการตายเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการชีวิตที่พระเจ้าสร้างขึ้น ดังนั้นเราจึงควรเคารพกระบวนการเหล่านี้ ดังนั้น มนุษย์จึงไม่มีสิทธิที่จะพรากชีวิตของผู้บริสุทธิ์ได้ แม้ว่าบุคคลนั้นต้องการตายก็ตาม (สถาบันชีวจริยธรรมทางคลินิก, 2567: ออนไลน์)

ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้ายเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของชีวิตมนุษย์ ด้วยเหตุนี้ ศาสนจักรจึงต่อต้านการการุณยฆาต การุณยฆาตหมายถึงการจงใจทำให้ผู้กำลังทุกข์ทรมานจากอาการหรือโรคร้ายที่รักษาไม่หายต้องถึงแก่ความตาย การกระทำโดยจงใจซึ่งทำให้จบชีวิตทันที เช่น โดยการอนุเคราะห์ฆาตดังที่เรียกกัน การจบชีวิตในลักษณะดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนพระบัญญัติของพระเจ้าเป็นเจ้าศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย ไม่เชื่อว่าการปล่อยให้บุคคลหนึ่งตายตามธรรมชาติโดยถอดอุปกรณ์ช่วยชีวิตออกจากผู้ป่วย เช่นในกรณีเจ็บป่วยเรื้อรังเข้าข่ายการุณยฆาต เมื่อต้องเสียชีวิตจากความเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ควรมองว่านั่นคือพรและสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างมีจุดประสงค์ในการดำรงอยู่นิรันดร์ สมาชิกไม่ควรรู้สึกว่าจะต้องยึดชีวิตออกไปด้วยวิธีไม่สมควรแก่เหตุ สมาชิกครอบครัวจะเป็นผู้ตัดสินใจที่ดีที่สุดหลังจากได้รับคำแนะนำอันชาญฉลาดจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญและแสวงหาการนำทางจากสวรรค์ผ่านการอดอาหารและการสวดอ้อนวอน (ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย, 2565: ออนไลน์)

ในด้านมุมมองของศาสนาอิสลาม กล่าวว่า ชีวิตมนุษย์เป็นคุณค่าที่ควรได้รับการเคารพอย่างไม่มีเงื่อนไข แนวคิดเรื่องชีวิตที่ไม่คุ้มค่าที่จะดำรงอยู่ไม่มีอยู่ในศาสนาอิสลาม การอ้างเหตุผลในการปลืชีพเพื่อหลีกเลี่ยงความทุกข์ไม่เป็นที่ยอมรับในศาสนาอิสลาม ศาสดามูฮัม

หมัดกล่าวว่า “ในประชาชาติก่อนเจ้ามีชายคนหนึ่งได้รับบาดเจ็บและทนทุกข์ทรมานไม่ไหว เขาจึงหยิบมีดมาบาดมือ เลือดไม่หยุดไหลจนกระทั่งเขาเสียชีวิต อัลลอฮ์ตรัสว่า ‘บ่าวของฉันรีบเร่งนำความตายมาสู่ตัวเอง ดังนั้นฉันจึงห้ามเขาเข้าสวรรค์’” (อัลกุรอาน 4: 29) ด้วยเหตุนี้บุคคลจึงไม่สามารถทำลายชีวิตของผู้ที่เป็นศาสนิกได้ และการอดทนอดกลั้นต่อความเจ็บปวดที่มาประสบถือเป็นเรื่องจำเป็น เพราะฉะนั้นเมื่อใดก็ตามที่ผู้ป่วยร้องขอให้ทำการปลิดชีวิตของเขา เขาคือผู้ที่ฆ่าตัวตาย หรือเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกับแพทย์ในบาปและความผิดนั้น ย่อมถือเป็นการกระทำที่ต้องห้ามในศาสนาอิสลาม จึงไม่อนุญาตให้แพทย์ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการร้องขอของผู้ป่วยเอง หรือ เครือญาติของผู้ป่วยก็ตาม (อาบีดีน พัสตุ, (ม.ป.ป.): ออนไลน์)

จากมุมมองของทั้ง 2 ศาสนาจะเห็นได้ว่าศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามนั้นมีความเชื่อว่าพระเจ้าเป็นเจ้าของ เป็นผู้ให้ชีวิตดังนั้นการตัดสินใจเพื่อจบชีวิตของตนเองเป็นการฝ่าฝืนพระประสงค์ของพระองค์ แต่ก็เป็นที่น่าสังเกตว่าแนวคิดการุณยฆาตกลับเริ่มต้นที่ประเทศตะวันตกที่นับถือพระเจ้า แทนที่จะเป็นประเทศทางตะวันออก

ซาร์โค (Sarco) แคมปูลเพื่อการุณยฆาตในมุมมองของพระพุทธศาสนา

ซาร์โค (Sarco) เป็นอุปกรณ์ที่ออกแบบมาสำหรับการุณยฆาต พัฒนาโดยองค์กรสนับสนุนการตายโดยไม่แสวงหากำไร ชื่อว่า Exit International เพื่อเป็นอีกทางเลือกในการช่วยผู้ที่ต้องการจบชีวิตด้วยตนเอง สร้างโดย ฟิลลิป นิตซ์กี (Philip Nitschke) ซึ่งแคมปูลนี้ใช้ระบบเปิดใช้งานจากข้างใน โดยบุคคลที่ตั้งใจจะตายเป็นคนกดปุ่มเลือกช่วงเวลาที่จะจากไปด้วยตัวเอง โดยสามารถวางแคมปูลนี้ได้ทุกที่ ทั้งในบรรยากาศกลางแจ้งที่สวยงาม หรือในสถานที่ขององค์กรช่วยเหลือการฆ่าตัวตายก็ได้ ลักษณะการทำงานของซาร์โค สามารถพกพาและติดตั้งในสถานที่ที่ต้องการ เมื่อผู้ใช้ตัดสินใจใช้ซาร์โค จำเป็นต้องตอบคำถามเพื่อยืนยันการตัดสินใจ เมื่อกดปุ่มตัวเครื่องจะปล่อยก๊าซไนโตรเจนบริสุทธิ์เข้าไปในแคมปูล ผู้ใช้จะหมดสติในเวลาไม่กี่วินาที และเสียชีวิตอย่างสงบ โดยไม่รู้สึเจ็บปวดหรือทรมาน (sanook, 2563: ออนไลน์) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการใช้ซาร์โค มีการถกเพียงในประเด็นทางศาสนา จริยธรรมและกฎหมาย เพราะหลายประเทศมองว่าเป็นการละเมิดศีลธรรม เกิดความกังวลว่าจะมีการนำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม แต่บางประเทศ เช่น สวิตเซอร์แลนด์ ซาร์โคสามารถใช้ได้แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเข้มงวด โดยอาจมองว่า ซาร์โค เป็นสิ่งของผิดกฎหมาย โดยเฉพาะข่าวการฆ่าตัวตายของหญิงสาวชาวอเมริกัน โดยตำรวจเมืองซาฟเฮาเซน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ขยายผลจับกุมผู้ที่เกี่ยวข้องกรณีคดีหญิงสาวชาวสหรัฐอเมริกาวัย 64 ปี ใช้แคมปูล ซาร์โค เพื่อทำการุณยฆาตตนเองกลางป่าลึก (thaipbs.or.th, 2567: ออนไลน์)

ปัจจุบันการการุณยฆาต เป็นประเด็นที่ต้องการคำตอบทั้งทางด้านสังคม ด้านจริยธรรมศีลธรรม ด้านกฎหมาย รวมถึงทางด้านการแพทย์ ซึ่งทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศต่างมีแนวคิดที่จะพยายามผลักดัน ในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศยุโรป ที่ให้ความสำคัญต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จึงมีความพยายามที่จะให้การการุณยฆาตเป็นเรื่องที่ได้รับการรับรอง และถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้ก็ยังคงมีการต่อสู้ทางจริยศาสตร์มาตลอดอย่างต่อเนื่องซึ่งถกเถียงในประเด็นความถูกต้องในเชิงจริยธรรมว่า ทำการุณยฆาตถือว่าเป็นบาปหรือไม่ การุณยฆาตในมุมมองของพระพุทธศาสนา สามารถศึกษาได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เริ่มจากการศึกษาเรื่อง “การุณยฆาตในสังคมไทยและเกณฑ์การตัดสินในพระพุทธศาสนา” โดยในงานวิจัยนี้ได้นำเอาหลักชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่สุด เกณฑ์ในการตัดสินองค์ปาณาติบาต หลักพรหมวิหารธรรม มโนทัศน์เรื่องความตาย และหลักกรรมซึ่งเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เป็นเกณฑ์และกรอบในการศึกษา ซึ่งได้ผลสรุปว่า การุณยฆาตนั้นไม่ว่าจะทำด้วยความหวังดีเพียงใด และมีความต้องการที่จะกระทำกับบุคคลใดก็ตาม พุทธศาสนาถือว่าเป็นการฆ่าคน โดยไม่สามารถหักล้างให้การุณยฆาตเป็นสิ่งที่ชอบด้วยศีลธรรมได้ เพราะเป็นจริยธรรมทางพุทธศาสนาที่เด็ดขาดตายตัว (พระมหาชูชาติ ญาณวีโร, 2556) เช่นเดียวกับการศึกษาของ พระครูอาทรกิจจานุรักษ์ และคณะ ได้นำเสนอการศึกษาหลักคำสอนของศาสนาพุทธที่เกี่ยวข้องกับการการุณยฆาต โดยสรุปว่า การการุณยฆาตนั้นเป็นบาป ด้วยเหตุผลที่ว่า ไม่ปฏิบัติตามหลักคำสอนของ พระพุทธเจ้า ศีล 5 ข้อแรกกว่าด้วย ปาณาติบาต ที่ไม่ให้ฆ่าหรือทำลายชีวิตของทั้งตนเอง และผู้อื่น ไม่ว่าจะด้วยความจงใจก็ดี ประมาทก็ดี ล้วนแต่เป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรมในข้อที่ 1 ในหลักเบญจศีล (พระครูอาทรกิจจานุรักษ์และคณะ, 2561 : 421-434) แต่ทั้งนี้จากงานวิจัยทั้งสองนั้นมุ่งเน้นที่การฆ่าชีวิตของผู้อื่นทำให้ผิดหลักศีลข้อปาณาติบาต ส่วน ซาร์โค (Sarco) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในการฆ่าตัวเอง ซึ่งอาจไม่เข้าเกณฑ์ของการกระทำปาณาติบาตได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามนอกจากนี้ พระไพศาล วิสาโล ได้ให้ความคิดเห็นการุณยฆาตในมุมมองพระพุทธศาสนา ว่า “การทำการุณยฆาต เหตุผลส่วนใหญ่ต้องการอธิบายว่า การมีชีวิตอยู่ต่อไปของผู้ป่วย ไม่มีประโยชน์แล้ว เป็นการอยู่อย่างไร้ศักดิ์ศรี เพราะนอกจากเจ็บปวดทุกข์ทรมาน แล้วยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ มองในแง่ของหลักมนุษยธรรมการช่วยให้ผู้ป่วยจบชีวิตโดยเร็ว ย่อมเป็นสิ่งที่ดีเพราะทำให้เขาพ้นจากความทุกข์ ความเจ็บปวด แต่พระพุทธศาสนาถือว่าชีวิตนั้นมีคุณค่า トラบิตที่เรายังมีลมหายใจอยู่ แม้เจ็บป่วยเพียงใดก็ยังสามารถทำสิ่งดี ๆ ให้เกิดขึ้นได้ อย่างน้อยกับจิตใจของตน เช่น การทำจิตให้สงบด้วยการน้อมใจนึกถึงสิ่งดีงาม หรือทำสมาธิภาวนา และบุคคลผู้นั้นยังสามารถเรียนรู้จากความเจ็บป่วย โดยใช้ความเจ็บป่วยเป็น เครื่องมือสอนธรรม ให้เห็นความจริงของชีวิตอย่างชัดเจนว่า ชีวิตนั้นไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่อยู่ในอำนาจของเรา ซึ่งหลายคนที่เห็นความจริงดังกล่าว สามารถทำใจ

ปล่อยวางจากความเจ็บปวดได้ คือ สามารถอยู่กับความเจ็บปวดได้โดยไม่ต้องทุกข์ใจ เพราะเห็นว่ามีเป็นธรรมดาของสังขารของมนุษย์” (พระไพศาล วิสาโล, 2554: ออนไลน์)

ปัจจุบันทั่วโลก มีเพียง 11 ประเทศที่มีกฎหมายรองรับการทำารุณยฆาต ทั้งการทำด้วยตัวผู้ป่วยเองและการให้แพทย์ช่วยเหลือ ประกอบด้วย เบลเยียม เนเธอร์แลนด์, ลักเซมเบิร์ก, สวิตเซอร์แลนด์, ออสเตรเลีย, แคนาดา, โคลัมเบีย, สหรัฐอเมริกา, เยอรมนี, ญี่ปุ่น และอินเดีย โดยมีเพียงสวิตเซอร์แลนด์เท่านั้น ที่อนุญาตให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาขอรับการทำารุณยฆาต คือ Dignitas Suicide Clinic ซึ่งสามารถเลือกได้ว่าจะจบชีวิตตนเองได้ตามใจ (ทิพากร ไชยประสิทธิ์ อ่างใน พระครูวิจารณ์โกศล, 2566: 48) และจะเห็นได้จากหลายประเทศได้จัดตั้งกลุ่มหรือสมาคมเพื่อเรียกร้องให้รัฐอนุญาตให้กระทำการุณยฆาตได้ โดยสมาคมเหล่านี้ได้เริ่มจากการทำารุณยฆาตแบบสมัครใจก่อน เพราะเห็นว่าในบรรดาการุณยฆาตแบบต่าง ๆ แบบสมัครใจนี้มีเหตุผลสนับสนุนมากที่สุดเพราะเป็นสิทธิที่ผู้ป่วยสามารถตัดสินใจในชีวิตของตนเองได้ ซึ่งเป็นสิทธิที่จะตาย เป็นเหตุผลด้านสิทธิส่วนบุคคล นอกจากนี้จะเป็นที่น่าสังเกตว่าปัจจุบันปัญหาเรื่องการทำารุณยฆาตได้ถกเถียงกันด้วยเรื่องจริยศาสตร์ว่า การุณยฆาตผิดศีลธรรมหรือไม่ เนื่องจากประเทศตะวันตกได้รับอิทธิพลจากคริสต์ศาสนา และได้คำตอบออกมาสุดขั้วว่า ผิดแน่นอน ทำให้คำตอบนี้สร้างความอึดอัดใจ ความกังวลใจกับบุคคลที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับผู้ป่วย คนเหล่านี้คิดว่าทำไมการุณยฆาตจึงเป็นบาปในเมื่อความตายเท่านั้น ที่จะช่วยให้คนไข้ที่เจ็บป่วยอย่างหนักนั้น จะหลุดพ้นไปจากสภาพที่ทรมาณอย่างแสนสาหัสนั้น จึงมีบางกลุ่มที่คัดค้านหลักการในศาสนาคริสต์ ยังมีคนจำนวนไม่น้อยที่ต้องทรมาณ ด้วยโรคที่ไม่มีทางรักษา แต่ไม่สามารถหนีไปจากภาวะที่ทุกข์ทรมาณนั้น

ในมุมมองของพระพุทธศาสนา ถือว่ามนุษย์ย่อมมีสิทธิในชีวิตของตนเอง ได้แก่ สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไปและสิทธิที่จะตัดสินใจตาย ซึ่งคนทั่วไปมักเห็นแต่สิทธิของการมีชีวิตอยู่เพียงอย่างเดียว แต่ที่จริงแล้ว มนุษย์ยังมีสิทธิที่จะตาย เมื่อบุคคลเห็นว่าตนเองไม่สามารถทนอยู่ในสภาวะแบบนั้นได้อีกต่อไป ศาสนาแบบเทวนิยม ซึ่งนับถือเทพเจ้า เชื่อว่าสิทธิที่จะตายไม่ได้เป็นของมนุษย์ เพราะว่ามีมนุษย์ไม่ใช่เจ้าของชีวิต แต่เป็นพระเจ้าหรือเทพเจ้าที่เป็นเจ้าของชีวิตมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์จึงไม่มีสิทธิที่จะฆ่าตัวตาย เพราะถือว่าเป็นการทำลายสมบัติของพระเจ้า แม้ว่าพุทธศาสนาจะเห็นว่า การฆ่าตัวตายเป็นสิ่งที่ไม่ใช่คำตอบ ไม่ใช่สิ่งที่ควรสนับสนุน ไม่ใช่ความดี และไม่ใช่การแก้ปัญหาชีวิตในทางที่ถูกต้อง แต่พระพุทธศาสนาก็ไม่ประณามบุคคลผู้ที่ตัดสินใจฆ่าตัวตาย ในวินัยบัญญัติของพระสงฆ์ แม้จะมีการเอาผิดภิกษุที่ฆ่าตัวตายแต่ไม่สำเร็จ แต่ความผิดนั้นก็ เป็นเพียงอาบัติทุกกฏซึ่งอาบัติเบาที่สุด และที่ทรงเอาผิดก็ไม่ใช่เพราะการฆ่าตัวตาย แต่เพราะการฆ่าตัวตายเป็นวิธีที่อาจทำให้คนอื่นอาจได้รับอันตรายต่างหาก (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 1 ข้อ

176-179: 432) และเป็นที่น่าสังเกตว่าเมื่อพระพุทธองค์ ทรงพบว่าภิกษุฆ่าตัวตายจะทรงตำหนิว่าการกระทำนี้ไม่สมควรแก่สมณเพศเท่านั้น (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 1 ข้อ 179: 458) ด้วยเหตุที่พระพุทธศาสนามีท่าทีที่ไม่ประณามคนที่ฆ่าตัวตาย ก็เพราะถือว่ามนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของชีวิตตนเอง ในฐานะที่บุคคลเป็นเจ้าของชีวิต บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิที่จะทำอะไรกับชีวิตตนเองก็ได้ ทั้งนี้มีข้อแม้ว่าการกระทำนั้นต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิผู้อื่น

ซาร์โค (Sarco) การรณฆาตกับหลักปาณาติบาต

ในหลักเบญจศีล หรือ ศีล 5 ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของพระพุทธศาสนา ในข้อที่ 1 ปาณาติบาต งดเว้นจากการฆ่าหรือทำลายชีวิตของตนและผู้อื่น เป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรม แต่กรณีของซาร์โค (Sarco) เป็นการใช้อุปกรณ์เพื่อฆ่าตนเอง อาจต้องพิจารณาในมุมมองที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจไม่รวมอยู่ในการผิดศีลข้อปาณาติบาต หากแต่การรณฆาต ฆ่าผู้อื่นนั้นถือว่าเป็นการผิดปาณาติบาต เพราะทำให้ชีวิตผู้อื่นสิ้นไป พระพุทธองค์ตรัสไว้ชัดเจนว่า การที่จะได้อัตภาพมาเป็นมนุษย์มี อากาการครบ 32 ถือเป็นเรื่องยาก จึงต้องรักษาชีวิตให้ดีที่สุด พระพุทธศาสนาจึงให้ความสำคัญกับชีวิตของมนุษย์ ดังพุทธวจนะหนึ่งว่า “ให้บุคคลพึงสละทรัพย์สินสมบัติเพื่อรักษาอวัยวะ ให้บุคคลพึงสละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต” และ “ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ตราบนั้นชีวิตก็ยังมีค่า ไม่ควรที่ใครจะไปตัดรอนแม้ว่าชีวิตนั้นกำลังจะตายก็ตาม หากไปเร่งเวลาตายเร็วขึ้นแม้จะเพียงแควินาทีเดียวก็เป็นบาป ซึ่งเมื่อพิจารณาหลักการพราภกชีวิตในทางพระพุทธศาสนา คือ การกระทำนั้นจะต้องครบองค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้ 1) สัตว์นั้นเป็นสัตว์ที่มีชีวิต 2) บุคคลรู้ว่า สัตว์นั้นมีชีวิต 3) บุคคลมีเจตคิดจะฆ่า 4) บุคคลมีความพยายามจะฆ่า 5) สัตว์ตายด้วยความพยายามของบุคคลนั้น นอกจากนี้ ความเพียรพยายามในการกระทำปาณาติบาตนั้นอีก มีอยู่ 6 ประการ ได้แก่ 1) สังหารด้วยตนเอง 2) ใช้ผู้อื่น หรือใช้วาจาสังหาร 3) ใช้อาวุธสังหาร 4) สังหารด้วยหลุมพราง 5) สังหารด้วยวิชาคุณ 6) สังหารด้วยฤทธิ์ (พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), 2559) ดังนั้นสรุปได้ว่า การรณฆาตจึงถือว่าผิดศีลข้อที่ 1 ในหลักศีล 5 เพราะครบองค์ประกอบแห่งปาณาติบาต แต่ ซาร์โค (Sarco) เป็นการฆ่าตัวเอง ซึ่งอาจไม่เข้าข่ายของการรณฆาตแห่งปาณาติบาต อย่างไรก็ตาม สมภารพรหมทา ได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักปาณาติบาตของการรณฆาตไว้ว่า ถ้าสังคมสามารถแสดงให้เห็นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องทำ (การรณฆาต) ที่ต้องแลกกระหว่างการผิดศีลธรรมกับประโยชน์ที่มากกว่าก็อาจจะทำได้ แต่ก็ไม่อาจหักล้างให้การรณฆาตกลายเป็นสิ่งที่ไม่ผิดศีลธรรมได้ (สมภารพรหมทา, 2535 : 180) โดยเฉพาะการรณฆาตกับเด็กแรกเกิดที่พิการทางสมองอย่างรุนแรง และคนไข้ที่ไม่มีทางรักษา โดยทั้งคู่อยู่ในสภาพหลับนิรันดร์และไม่สามารถตัดสินใจในชีวิตของตนเองได้ พุทธศาสนาเห็นว่าถ้าไม่มีทางรักษาจริง ๆ ก็สามารถทำการรณฆาตแก่คนเหล่านี้ได้ โดยถือเป็น

“บาปที่จำเป็น” เพราะพุทธศาสนาถือว่าการมีชีวิตอยู่ยืนยาวในทางชีวภาพนั้นไม่ใช่สิ่งสำคัญ การรู้จักใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่างหาก คือ คุณค่าทางจริยธรรมที่แท้จริง (สมภาร พรหมทา, 2535 : 182) แต่ในกรณีนี้ แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย กลับเห็นว่า แม่จะอ้างว่าเป็นบาปที่จำเป็น ไม่ได้หมายความว่าบาปนั้นไม่ใช่ความผิด บาปนั้นยังคงมีผลเสมอตามกฎหมายแห่งกรรม เป็นการฆ่าด้วยเจตนาที่อาจผ่อนหนักให้เป็นเบาได้ แต่ก็ไม่อาจหักล้างให้การุณยฆาตเป็นสิ่งที่ไม่ผิด (แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย, 2563 : 55) ในส่วนของผู้เขียนเองเห็นว่า การุณยฆาต แม้จะกระทำด้วยความเมตตา หรือกระทำด้วยความปรารถนาดี ก็จัดเป็นปาณาติบาต เพราะเป็นการทำให้สิ้นไปของชีวิตของผู้อื่น แม้จะเป็นการทำไปด้วยเหตุผลที่อ้างถึงความจำเป็นที่จะต้องทำตาม

กรณีของเทคโนโลยี ซาร์โค (Sarco) แคลปซูลการุณยฆาต นั้น หากมองในมุมมองของพุทธศาสนา จัดเป็นการกระทำอัตวินิบาต หมายถึง การฆ่าตัวตาย เพื่อหนีจากความทุกข์ทรมาน ซึ่งในพุทธกาลก็มีการฆ่าตัวตายของพระโคธิกะ กล่าวคือ พระโคธิกะมีโรคประจำตัว โรคเรื้อรังที่รักษายาก ท่านเห็นว่า คติ (ทางไปหลังจากตายแล้ว) ของผู้ได้มานั้นไม่แน่นอน จึงดำริจะเชือดคอตนเอง โดยขณะที่เชือดก็เจริญวิปัสสนาจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ไปด้วย ไม่มีความอาลัยในชีวิต นิพพานพร้อมกับการสิ้นลมหายใจซึ่งพุทธปรัชญาเถรวาทมองว่าไม่เป็นปาณาติบาต หรืออาบัติปาราชิก เพราะการตายของท่าน คือ การตัดกิเลสของผู้ที่อบรมปัญญามาก เป็นตัวอย่างที่พระภิกษุในพุทธศาสนาต้องการปฏิบัติธรรมสำคัญกว่าชีวิตตนเอง และเห็นคุณค่าการรักษาธรรมะประเสริฐกว่าการรักษาชีวิต พระพุทธเจ้าทรงห้ามการฆ่าผู้อื่น หากล่วงละเมิดต้องอาบัติปาราชิก แต่มิได้บัญญัติเป็นข้อห้ามการฆ่าตัวตายของภิกษุ อย่่างไรก็ตาม การฆ่าตัวตายก็ไม่อาบัติหนักจนถึงปาราชิก แต่ท่านก็ห้ามและปรับอาบัติรองลงมา คือ หากฆ่าตัวตายสำเร็จ ต้องอาบัติอุลลัจจัย ถ้าพยายามฆ่าแต่ฆ่าไม่สำเร็จปรับอาบัติทุกกฎ (พระมหาสุรชัย ขยาภิวัตน์, 2560 : 146-148) และเมื่อหากพิจารณาปาณาติบาตจากการศึกษาของ อำนาจ ยอดทอง ซึ่งได้นำเสนอเรื่อง ปาณาติบาตในเบญจศีล วิเคราะห์การใช้เครื่องจักรและโปรแกรมการฆ่าสัตว์ เป็นการผิดปาณาติบาต 2 กรณี คือ กรณีที่ 1 การใช้เครื่องจักรฆ่าสัตว์ในโรงฆ่าสัตว์ มีผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตเครื่องจักร 2) ผู้ซื้อหรือเจ้าของโรงงาน และ 3) คนงานที่ใช้เครื่องจักร กรณีที่ 2 การใช้โปรแกรมการฆ่าสัตว์ มีผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ผู้ออกแบบและผลิตโปรแกรมฆ่า 2) ผู้ซื้อโปรแกรมไปใช้ และ 3) คนงานที่ควบคุมการใช้โปรแกรม ซึ่งพระพุทธศาสนามีมุมมองต่ออาชีพการงานนี้ 5 ประการ คือ 1) การงดเว้นหรือไม่ประกอบอาชีพที่ผิดศีลธรรมนี้ 2) ถ้าไม่มีทางเลือก ผู้กระทำต้องระลึกเสมอว่า มันเป็นอาชีพที่ผิดศีลธรรม 3) ไม่ปฏิบัติด้วยมิจฉาทิฎฐิ 4) ไม่พึงยินดีในขณะปฏิบัติหน้าที่ และ 5) หากมีทางเลือกอื่น ควรออกจากการประกอบอาชีพนี้ (อำนาจ ยอดทอง, 2565 : 126) จากที่กล่าวมาผู้เขียนเห็นว่า หากพิจารณาตามนี้ ซาร์โค (Sarco) แคลปซูลการุณยฆาต จึงจัดว่าเป็นเครื่องมือแห่งการประกอบปาณาติบาต เป็นเครื่องที่ประหัต

ประหาร ผู้ที่เกี่ยวข้องย่อมต้องมีส่วนแห่งปาณาติบาตนั้นตามเหตุปัจจัย การฆ่าตัวตายจึงจัดเป็นกิเลสต้นหาประเภทหนึ่ง คือ วิภวตัณหา การไม่ยอมก็มีไม่ยอมเป็น ดังนั้นจิตที่กำลังจะฆ่าตัวตายจึงเป็นจิตที่ไม่บริสุทธิ์ เป็นไปได้ว่าอาจต้องไปเกิดในทุคติภูมิ นอกจากนี้ เทียมจิตร พวงสมจิตร ยังได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายว่าเป็นบาปหรือไม่ โดยสรุปว่า การฆ่าตัวตายมีความอ่อนแอทั้งในประเด็นของการเป็นบาปกรรมหรือไม่เป็นบาปกรรม เพราะเป็นเรื่องที่ไม่ผิดศีลแต่ผิดธรรม กล่าวคือการฆ่าตัวตายนั้นไม่ผิดศีลข้อปาณาติบาต แต่ผิดธรรม เพราะการฆ่าตัวตายในบุคคลทั่วไปนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นยังคงมีกิเลสคือเครื่องเศร้าหมองในจิตใจ ได้แก่ ความโกรธ ความหลง ที่สำคัญคือยังมีตัณหาที่เรียกว่า วิภวตัณหา ความไม่ยอมก็มีไม่ยอมเป็นเกิดขึ้นในจิตใจขณะที่จะฆ่าตัวตาย ทำให้อาจต้องไปเกิดในทุคติ นอกจากนี้ท่าทีของพระพุทธเจ้ามีทั้งทรงดำหนิและมีได้ทรงดำหนิ แต่ชาวพุทธนั้นมีความเชื่อที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาว่า การฆ่าตัวตายเป็นบาปกรรมหนักทำให้ต้องตกนรกเมื่อตายไปแล้ว การศึกษาเรื่องอติวินิบาต จึงควรพิจารณาอย่างรอบด้าน ทั้งทางวิชาการ ความเข้าใจในธรรมะ และการปกป้องสังคมตามแนวทางของพระพุทธเจ้าที่ทรงวางไว้ โดยการแก้ไขปัญหาการฆ่าตัวตาย พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้เจริญอานาปานสติ มีสมาธิเพื่อทำจิตให้สงบ มีสติและเป็นอาณิสงส์มากทำให้บาปอกุศลหายไปได้ (เทียมจิตร พวงสมจิตร, 2561 : 109-148)

การุณยฆาตกับกฎแห่งกรรม

การที่แพทย์หรือผู้รักษาอาการเจ็บป่วย ตัดสินใจทำการุณยฆาตแก่ผู้ป่วย ในความเห็นของพระพุทธศาสนา ถือว่าอาจเป็นการฝืนกฎแห่งกรรมที่บุคคลนั้นพึงจะได้รับ ซึ่งพุทธศาสนาสอนว่า การที่บุคคลเจ็บปวดทรมานด้วยโรคร้ายที่ไม่สามารถทางรักษาได้นั้นที่ เป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลนั้นพึงได้รับจากผลกรรมของตน ซึ่งได้ทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเอาไว้ เรียกว่า วิบากกรรม ดังนั้นการที่บุคคลนั้นต้องตกอยู่ในสภาพแห่งความทุกข์ทรมานจากโรคร้ายไข้เจ็บ ก็เพราะผลแห่งกรรมกำลังให้ผลกับบุคคลนั้น การทำการุณยฆาต จึงเป็นเหมือนการบิดเบือนผลของวิบากกรรมที่บุคคลนั้นพึงเสวย อาจเป็นผลกรรมที่บุคคลผู้นั้นได้กระทำมาตั้งแต่ในอดีตชาติ ซึ่งไม่อาจทราบได้ว่าเป็นกรรมในเรื่องใด การปล่อยให้บุคคลนั้นได้รับผลวิบากกรรม โดยไม่ไปทำการุณยฆาต จึงเป็นเหมือนการปล่อยให้ชีวิตของบุคคลนั้นเป็นไปตามยถากรรม จนกว่าจะสิ้นสุดผลแห่งวิบากกรรมของบุคคลนั้น

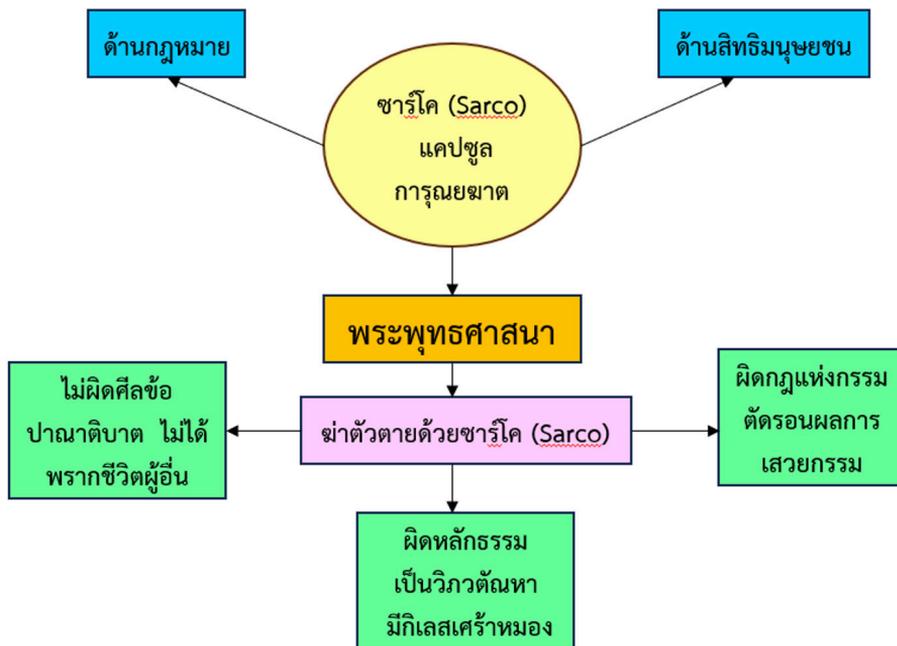
การกระทำการุณยฆาตนั้นพระพุทธศาสนาได้มีเหตุการณ์เป็นกรณีศึกษา และได้ให้ข้อตัดสินในสิ่งที่เกิดขึ้นโดยมีในพระบาลีว่า มีภิกษุจำนวนหนึ่งพึงพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าที่ว่าด้วยสภาพของร่างกายที่เปื่อยเน่า จนเกิดความสังเวชในจิตใจอย่างยิ่งยวด ในบรรดาภิกษุเหล่านั้นบางส่วนได้ฆ่าตัวตาย แต่บางส่วนได้ขอร้องไห้คนอื่นช่วยฆ่าตนเอง (พระไตร

ปิฎกภาษาบาลี เล่ม 1 ข้อ 176: 420) จะเห็นว่าพระพุทธรองค์ไม่ได้เห็นสมควรในการขออนุญาต เพราะการกระทำในลักษณะนี้ แสดงถึงความทุกข์ทวนาของภิกษุผู้ปรณาคความตายเพราะเห็นถึงความเจ็บป่วย และเกิดสงสารแต่ใช้พิจารณาของตนเองคิดว่าเขาต้องการตาย พระพุทธศาสนา จึงเห็นว่าการฆ่าคนไม่ว่าจะในสถานการณ์ใดเกิดจากธรรมชาติอันชั่วร้าย ถือได้ว่าบุคคลนั้นได้กระทำการอันเป็นอกุศลแล้ว ซึ่งถือว่าเป็นบาปเสมอ และเมื่อเป็นบาปผู้ฆ่าต้องรับผิดชอบทางศีลธรรมต่อการฆ่านั้น การฆ่าตัวตายไม่ผิดศีลข้อปาณาติบาต ในส่วนของพระภิกษุ การฆ่าตัวตายไม่ผิดศีลปาราชิกสิกขาบทข้อที่ 3 (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 1 ข้อ 176-179: 432) และพระพุทธรองค์จะทรงตำหนิพระภิกษุฆ่าตัวตายว่า การกระทำนี้ไม่สมควรแก่สมณเพศเท่านั้น (พระไตรปิฎกภาษาบาลี เล่ม 1 ข้อ 179: 458) ทั้งนี้พระพุทธรศาสนาจึงถือว่ามนุษย์ทุกคนเป็นเจ้าของชีวิต เมื่อเป็นเจ้าของชีวิตจึงมีสิทธิที่จะทำอะไรก็ได้ในชีวิตของตน โดยต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ดังนั้นหลักการพระพุทธศาสนา ไม่ให้ความสำคัญของเหตุผลทางจริยธรรมว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ แต่จะชี้ชัดลงไปเลยว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งต้องห้าม สิ่งนี้ไม่ถูกต้อง สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ผิดต่อหลักพระธรรมวินัย หากบุคคลใดล่วงละเมิดตามหลักของศีลธรรมนี้แล้ว ก็ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิด จึงยอมมีโทษและบาปกรรม ดังนั้น เรื่องของการทำกรณยฆาต ตามมุมมองพระพุทธศาสนาจึงไม่สามารถยอมรับได้ และไม่สนับสนุนให้มีการออกกฎหมายในเรื่องการกรณยฆาต ทั้งนี้เพราะเป็นเรื่องที่ผิดต่อหลักศีลธรรม ผิดตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา

หลักความเชื่อของสังคมไทยเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรม การที่บุคคลทนทุกข์ทรมานด้วยอาการของการเจ็บป่วย ถือว่าได้ว่าบุคคลผู้นั้นยอมกำลังเสวยผลกรรมที่ตนได้กระทำมา ทั้งอดีตชาติและชาติภพปัจจุบัน การทำกรณยฆาต จึงเหมือนการตัดรอนผลของกรรม ทำให้กรรมนั้นยังไม่สิ้นสุด ต้องตามติดไปในทุกภพทุกชาติ ดังนั้นการทำกรณยฆาตจึงไม่อาจที่จะยอมรับในสังคมไทยได้ แต่อาจยอมรับการตัดสินใจของผู้ป่วยที่จะใช้สิทธิของตนเองว่าจะรับการรักษาหรือให้ยุติการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิต ตามมาตรา 12 ของ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 การกรณยฆาตจึงเป็นประเด็นที่สังคมต้องให้ความสนใจ ร่วมกันศึกษาทั้งหลักทางการแพทย์ หลักศาสนา หลักกฎหมาย หลักสิทธิมนุษยชน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานไม่สุดโต่งในทางใดทางหนึ่ง มีหลักการวินิจฉัยที่แน่นอนว่าสิ่งใดถูก สิ่งใดผิด เพื่อให้หาแนวทาง ข้อปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังคมต่อไป

องค์ความรู้จากการศึกษา

จากการศึกษา ซาร์โค (Sarco) แคมป์ซูลการุณยฆาต ทำให้ทราบถึงแนวโน้มค่านิยม โดยเฉพาะสังคมตะวันตก ที่ยึดถือในเรื่องสิทธิมนุษยชน ว่ามนุษย์มีสิทธิ์ที่จะตัดสินใจในการฆ่าตัวตายได้ หากบุคคลเผชิญกับโรคภัยไข้เจ็บที่ไม่สามารถรักษาให้หายได้ โดยบางประเทศทางยุโรปอนุญาตให้ทำการุณยฆาตได้อย่างถูกกฎหมาย ในขณะที่ประเทศไทยมี พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 มาตรา 12 ที่ให้สิทธิผู้ป่วยในการกำหนดวิธีการดูแลในวาระสุดท้ายของชีวิต แนวคิดนี้ก่อให้เกิดการถกเถียงในเชิงวิชาการทางกฎหมาย ทางการแพทย์ หลักมนุษยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางศาสนา ว่าการการุณยฆาตนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่ผิดหลักศาสนาหรือไม่ ซึ่งศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ถือว่าการุณยฆาตเป็นบาปเนื่องจากผิดพระประสงค์ของพระเจ้า ในขณะที่พระพุทธศาสนาถือเอาหลักปาณาติบาตเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา หากการุณยฆาตผู้อื่นไม่ว่าจะด้วยสาเหตุใดก็ตามถือว่าผิดศีลข้อที่ 1 เพราะเป็นการทำให้ชีวิตของผู้อื่นสิ้นไป ส่วนการฆ่าตัวตายนั้น พระพุทธองค์มิได้ทรงระบุว่า เป็นบาปหนัก แม้แต่ในครั้งพุทธกาลพระภิกษุที่ฆ่าตัวตายก็ทรงตำหนิและปรับเพียงอาบัติเล็กน้อยเท่านั้น การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีซาร์โค (Sarco) แคมป์ซูลการุณยฆาต ในทางพระพุทธศาสนาอาจไม่ถือว่าผิดหลักปาณาติบาต แต่ขัดในเรื่องกฎแห่งกรรม เพราะหนีผลกรรมที่บุคคลกำลังเสวยอยู่ด้วยทุกขเวทนา แม้ไม่ผิดศีล แต่เป็นการผิดธรรม เพราะการฆ่าตัวตายเป็นวิภวัตถุ ภายใตจิตใจของผู้นั้นมีแต่ความเศร้าหมอง ไม่สงบสุข จิตดวงสุดท้ายจึงอาจส่งผลให้ไปเกิดในทุคติได้ บทความนี้ จึงชี้ให้เห็นว่าการใช้ ซาร์โค (Sarco) แคมป์ซูลการุณยฆาตในมุมมองพระพุทธศาสนา ไม่เป็นการผิดศีล แต่เป็นการผิดธรรม ซึ่งสามารถสรุปองค์ความรู้จากการศึกษาเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์กรความรู้จากการศึกษา

สรุป

การเกิดขึ้นของนวัตกรรมเทคโนโลยี แคลปซูล การรณยฆาต ที่ชื่อ ซาร์โค (Sarco) ซึ่งผ่านการรับรองทางกฎหมายจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์นั้น ถือเป็นความท้าทายในเรื่องของจริยศาสตร์ที่ต้องหาเหตุผลมาอธิบายถึงสิทธิในการตัดสินใจเพื่อจบชีวิตของตนเอง เพราะไม่สามารถที่จะทนอยู่มีชีวิตอันเนื่องมาจากสภาพความเป็นทุกข์ทั้งทางร่างกายที่เกิดจากโรคร้ายไข้เจ็บที่ไม่มีวันรักษาให้หายขาด หรือโรคร้ายทางจิตใจที่ไม่สามารถยอมรับการมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ มนุษย์มีสิทธิในชีวิตของตนเองจริงหรือ? จะขัดต่อหลักจริยศาสตร์ในศาสนาของตนเองอย่างไร? ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับบริบททางสังคมของบุคคลผู้นั้น อย่างไรก็ตามพระพุทธศาสนามีมุมมองในเรื่องนี้ กล่าวคือ ในเรื่องของการรณยฆาตทั้งทางตรง หรือทางอ้อม ในการฆ่าผู้อื่นแม้จะเกิดด้วยความเมตตา หรือเหตุผลใดก็ตามก็ล้วนแต่ผิดหลักศีลธรรมข้อที่ 1 คือปาณาติบาตทั้งสิ้น เพราะทำให้ชีวิตผู้อื่นสิ้นไป แต่ในขณะเดียวกัน ซาร์โค (Sarco) เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อฆ่าตัวเอง จึงไม่เข้าองค์ประกอบของหลักปาณาติบาต เพราะมนุษย์มีสิทธิในชีวิตของตนเองที่ไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น แต่การฆ่าตัวเองด้วย ซาร์โค (Sarco) นั้นผิดธรรม คือบุคคลผู้ที่ฆ่าตัวตายนั้นยังมีกิเลสในจิตใจ มี

วิภาวดีพัฒนา ความไม่เอายากมีเอายากเป็น จึงเป็นเหตุให้ไปสู่ทุกคติได้ นอกจากนี้ในมุมมองของกฎแห่งกรรม การทำการบุญชดเชยเหมือนเป็นการไปแทรกแซงผลของกรรมที่กำลังให้ผลกับบุคคลผู้นั้น ทั้งนี้ผู้เขียนเห็นว่าการฆ่าตัวตายด้วย ซาร์โค (Sarco) ไม่ได้เป็นการยุติกรรมที่ตนเองต้องเสวยผล หากแต่ผลกรรมที่ตนเองต้องได้รับในชาตินี้จะยังคงติดตามไปเป็นเศษกรรมในชาติภพต่อไป พระพุทธศาสนาจึงคัดค้านในเรื่องของการบุญชดเชย แต่ด้านแนวความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนกลับมองเห็นถึงศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพในการเลือกตัดสินใจในชีวิตของบุคคล ซึ่งปัจจุบันกำลังได้รับอิทธิพลอย่างยิ่งในประเทศตะวันตก แม้แต่ประเทศไทยก็เริ่มมีแนวคิดยอมรับการตัดสินใจของผู้ป่วย ตามมาตรา 12 ของ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ที่จะใช้สิทธิของตนเองว่าจะรับการรักษา หรือให้ยุติการรักษาในวาระสุดท้ายของชีวิต

ดังนั้น ซาร์โค (Sarco) แคปซูลการบุญชดเชย เครื่องมือเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่อยากจบชีวิตของตนเอง แม้จะเป็นผลผลิตสำคัญของมนุษย์ให้มีทางเลือกในสิทธิคุณค่าของชีวิตตนเอง เพื่อแสดงให้เห็นเสรีภาพในการตัดสินใจของบุคคลแต่ก็ไม่สอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และที่สำคัญการจบชีวิตของตนเองในทางพระพุทธศาสนา คือการหนีผลแห่งกรรมที่ตนเองเสวยอยู่ ซาร์โค (Sarco) แคปซูลการบุญชดเชย จึงอาจไม่ผิดหลักปาณาติบาต เพราะไม่ได้ใช้ฆ่าผู้อื่น แต่เป็นการตัดสินใจใช้อุปกรณ์นี้ฆ่าตัวเอง แต่อย่างไรก็ตาม การใช้ ซาร์โค (Sarco) นั้น ผิดธรรมในแง่ของการที่ผู้ฆ่าตัวตายนั้น ยังมีกิเลสเครื่องเศร้าหมองภายในจิตใจ ยังมีวิภาวดีพัฒนา ความไม่เอายากมีเอายากเป็น อาจส่งผลให้ไปสู่ทุกคติภูมิได้ และในฐานะที่บุคคลเป็นผู้ป่วยทนทุกข์ทรมานด้วยโรคร้ายไข้เจ็บมาเป็นเวลานาน รู้ว่าไม่สามารถรักษาให้หายได้ ก็เป็นที่สามารถใช้ ซาร์โค (Sarco) ในการหาทางออกสุดท้าย อย่างไรก็ตามคงต้องมีการคิดพิจารณาใคร่ครวญถึงผลดีผลเสีย หลักคุณธรรมจริยธรรม จารีตประเพณี หลักนิติศาสตร์ และบริบทด้านอื่น ๆ ประกอบการพิจารณา เพื่อให้เกิดข้อสรุปที่ชัดเจน ในประเด็นของการบุญชดเชยกับสังคมไทย สังคมโลก อันจะเป็นข้อตกลงร่วมกันโดยไม่เกิดผลกระทบต่อหลักจริยศาสตร์ของทุกศาสนาและยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกันต่อไปและท้ายที่สุดแล้ว หากเราสามารถที่จะมีสติ มีสัมปชัญญะ ระลึกตรึกตรองธรรมะ เจริญอานาปานสติ ไม่ให้กิเลสเกิดขึ้นในจิตใจ ไม่ทำใจให้เศร้าหมอง แคปซูล ซาร์โค (Sarco) จึงไม่จำเป็นสำหรับมนุษย์อีกต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการศึกษาและนำเสนอ ประเด็นการฆ่าตัวตายโดยใช้ซาร์โค (Sarco) แคปซูล การรณขมาต ใน มุมมองของศาสนาอื่น ๆ
2. ควรมีการนำผลการศึกษานี้ ไปเปรียบเทียบกับมุมมองในด้านทางการแพทย์ และด้านสิทธิมนุษยชน
3. ควรจัดเวทีเสวนาทางวิชาการ เพื่ออธิบายมุมมองของการฆ่าตัวตาย ด้วยซาร์โค (Sarco) แคปซูลการรณขมาต โดยเชิญนักวิชาการด้านศาสนา ด้านมนุษยชน ด้านกฎหมาย ด้านการแพทย์ เพื่อให้เป็นคำตอบแก่สังคม

บรรณานุกรม

- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2548). **พหุลักษณะทางการแพทย์: มุมมองมานุษยวิทยา กับความหลากหลายของวัฒนธรรมสุขภาพ**. พหุวัฒนธรรมทางการแพทย์กับสุขภาพในมิติสังคมวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินคร.
- ข่าวไทยพีบีเอส. **แคปซูลการรณขมาตใจทโยใหญ่ทำทายกฎหมายในสวีตเซอร์แลนด์**. ออนไลน์เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2567. จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/344645>.
- ทองย้อย แสงศิลป์ชัย. (2556). **การรณขมาตใช้อานาจะไรตัดสิน? อ่านว่า กา-รุน-ยะ-คาด**. สืบค้นเมื่อ 8 มกราคม 2566
- เทียมจิตร ฟังสมจิตร. (2561). ความย้อนแย้งของการฆ่าตัวตายว่าด้วยทัศนะทางวิชาการเชิงพุทธ กับความเชื่อของคนไทยและพุทธทัศนะ. **วารสารไทยคดีศึกษา**. 15(2), 209-248
- ธพิพัฒน์ วรพิพัฒนการกิจ. (2563). การรณขมาต : สิทธิมนุษยชนที่ควรมีเพื่อกองไว้ซึ่งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์. **วารสารพัฒนศาสตร์**. 3(2), 143-176.
- ประสิทธิ์ ปิวาวัฒนพานิช. (2549). **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกฎหมาย**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประพัฒน์พงศ์ สุคนธ์. (2529). การยกเว้นความรับผิดชอบในการทำให้ผู้ป่วยตายด้วยความสงสาร. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระครูวิจารณ์โกศล กนตมโม. (2566). มุมมองทางพระพุทธศาสนาเรื่องการรณขมาตในสังคมไทยปัจจุบัน. **วารสารนวังคสัตถุศาสน์ปริทรรศน์**. 1(2), 48.
- พระครูอาทรกิจจาภิรักษ์ และคณะ (2561). ศิล 5 กับปัญหาการรณขมาต Five Precept and Euthanasia. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**. 3(3), 421-434.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2559). **พุทธธรรมฉบับปรับขยาย**. (พิมพ์ครั้งที่ 46). กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิก.
- พระไพศาล วิสาโล. **การุณยฆาตในมิติพระพุทธศาสนา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2566. จาก <https://www.visalo.org/columnInterview/5409Image.htm>
- พระมหาชูชาติ ญาณวีโร (บุญศรี). (2556). การุณยฆาตในสังคมไทยและเกณฑ์การตัดสินในพระพุทธศาสนา Euthanasia in Thai Society and It's Justification according to Buddhism. **วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาพระพุทธศาสนา.
- พระมหาสุภวิชัย ปภสฺสโร. (2564). การุณยฆาต : บริบทสังคมไทยและพุทธจริยศาสตร์. **วารสารมจร** เลย. 2(1), 40-50.
- พระมหาสุรชัย ชยาภิวฑฒโน. (2560). พุทธจริยศาสตร์ ว่าด้วยปาณาติบาต. **วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์** 36(1), 139-160.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). **พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- แม่ชีธรรมอริชฐาน พรบันดาลชัย. (2563). ข้อโต้แย้งเรื่องการุณยฆาตในสังคมปัจจุบัน. **วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร**. 3(2), 47-58.
- ศาสนจักรของพระเยซูคริสต์แห่งวิสุทธิชนยุคสุดท้าย. (ม.ป.ป.). **การุณยฆาตและการยึดชีวิต**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2566. จาก <https://news-th.churchofjesuschrist.org>
- สถาบันเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2544). **การสัมมนาเรื่อง “พินัยกรรมชีวิต”**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันเวชศาสตร์ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **รายงานสรุปผลโครงการสัมมนา “สิทธิในการตาย (Living Will)**. กรุงเทพมหานคร : โรงพยาบาลสงฆ์.
- สมภาร พรหมทา. (2535). **พุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พุทธชาติ.
- อาบีดีน พัสดู. (ม.ป.ป.). **การุณยฆาต**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 เมษายน 2566. จาก <https://www.islammore.com/view>
- อำนาจ ยอดทอง. (2565). ปาณาติบาตในเบญจศีล : วิเคราะห์การใช้เครื่องจักรและโปรแกรมฆ่าสัตว์. **วารสารวิจัยธรรมศึกษา**. 5(1), 126-138.

Kimberly Holland, 2019 Kimberly Holland. (31 May 2019). **Euthanasia: Understanding the fact. Retrieved January 13, 2023**, From Website : <https://www.healthline.com/health/what-is-euthanasia>